

UUSI SIVIILIPALVELUSLAKI VOIMAAN 1.1.2008

Siviilipalveluslain kokonaisuudistus on hyväksytty eduskunnassa. Laki vahvistetaan 28.12.2007, jolloin laki tulisi voimaan 1.1.2008. Siviilipalvelus ulottuu jatkossa myös poikkeusolojen aikaan, jolloin siviilipalvelusvelvollisten sijoittamisesta päättää siviilipalveluskeskus.

Siviilipalvelusaika lyhenee 362 vuorokauteen. Palveluksensa ennen lain voimaantuloa aloittaneet siviilipalvelusvelvolliset palvelevat kuitenkin 395 vuorokautta eli suorittavat palveluksensa loppuun aiemman palvelusajan mukaisesti. Alla mainittuja lomia koskevia poikkeuksia lukuun ottamatta uutta lakia sovelletaan muilta osin myös jo palveluksensa aloittaneeseen siviilipalvelusvelvolliseen.

Alla on selvitetty lain muut keskeiset uudistukset. Työ- ja elinkeinoministeriö antaa lain soveltamisesta tarkemmat ohjeet tammi-helmikuun aikana. Ohjeet tullaan toimittamaan myös palveluspaikoille.

Keskeiset uudistukset

1. Palveluspaikkahakemukset

Palveluspaikkahakemukset käsittelee jatkossa siviilipalveluskeskus. Hakemukset tulee toimittaa Lapinjärven koulutuskeskukseen. Tarkempia tietoja hakemusmenettelystä löytyy kohdasta ”miten hakeudutaan siviilipalveluspaikaksi”. *Jos siviilipalvelusvelvollinen määrätään suorittamaan työpalvelua uskonnonvapauslain 2 §:ssä tarkoitettuun yhdyskuntaan tai yksityisoikeudelliseen yhteisöön, tulee asiasta saada siviilipalvelusvelvollisen nimenomainen suostumus.* Säännös on lisätty lakiin eduskuntakäsittelyn yhteydessä.

2. Majoituskustannusten korvaaminen

Palveluspaikka voi saada valtiolta korvausta siviilipalvelusvelvollisen majoituksen järjestämisestä aiheutuvista kuukausittaisista kustannuksista. Kustannukset korvataan, kun siviilipalvelusvelvollinen majoittuu palveluspaikan osoittamaan asuntoon. Palveluspaikka korvaa asumiskustannukset aiemman käytännön mukaisesti ensin siviilipalvelusvelvolliselle.

Korvaus määräytyy majoituspaikkakunnan mukaisesti seuraavasti:

I Kuntaryhmä: Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen

Enintään 250 €/kk

II Kuntaryhmä: Muut kunnat

Enintään 150 €/kk

Osoitettaessa siviilipalvelusvelvollinen majoittumaan vanhempiensa omistamaan tai vuokraamaan asuntoon on korvauksen enimmäismäärä *enintään* 100 €/kk kuntaryhmästä riippumatta.

Korvattavia majoituskustannuksia ovat nykyiseen tapaan esimerkiksi vuokra, sähkö, vesi jne.

Siviilipalveluspaikka laskuttaa majoituskustannukset siviilipalveluskeskukselta kolme kertaa vuodessa huhtikuussa, elokuussa ja joulukuussa. Korvaus on laskutettava kuitenkin aina viimeistään sen kalenterivuoden loppuun mennessä, johon kustannukset kohdistuvat. Korvausta laskuttaessaan palveluspaikan tulee esittää korvaamistaan majoituskustannuksista luotettava selvitys (siviilipalvelusvelvollisen nimi, jäljennös vuokrasopimuksesta tai muusta asumisperusteesta, selvitys majoituskustannusten määrästä sekä tositteet maksuista). Siviilipalveluskeskus käsittelee laskut ja tilittää maksun noin kahden kuukauden kuluessa laskun saapumisesta.

3. Siviilipalveluspaikan tehtävät

Siviilipalveluslaissa säädetään aiempaa yksityiskohtaisemmin siviilipalveluspaikan tehtävistä. Lain mukaan siviilipalveluspaikan tehtävänä on:

- määrätä siviilipalvelusvelvollisen palvelustehtävät
- järjestää siviilipalvelusvelvollisen perehdytys
- vastata siviilipalvelusvelvollisen ylläpidosta ja valvonnasta
- ylläpitää siviilipalvelusvelvollista koskevia rekisteritietoja
- antaa pyydettyä passin hakemista varten todistus (esteettömyystodistus)

4. Siviilipalveluksen peruskoulutusjakson sisältö uudistuu

Siviilipalveluksen peruskoulutusjakson sisältö uudistuu lain voimaantullessa. Koulutus kestää 28 vuorokautta ja se järjestetään aikaisempaan tapaan siviilipalveluskeskuksena toimivassa Lapinjärven koulutuskeskuksessa. Peruskoulutusjakso koostuu kaikille yhteisestä opetuksesta sekä kolmesta eri suuntautumsvaihtoehdosta: 1. Pelastustoimi- ja väestönsuojelu 2. Ympäristön ja kulttuuriomaisuuden suojelu 3. Yleissivistys ja kansalaisvalmiudet. Koulutuksen sisällöstä saa tarkempia tietoja siviilipalveluskeskuksen internet-sivustolta. (www.sivarikeskus.fi)

5. Ulkomaan palvelus

Siviilipalvelusta on mahdollista suorittaa myös ulkomailla. Komennusmatkaan tarvitaan aina siviilipalvelusvelvollisen suostumus. Komennuksen keston ylittäessä 14 vuorokautta, tulee komennukselle saada myös siviilipalveluskeskuksen lupa. Hakemukseen tulee liittää kirjallinen selvitys suunnitelluista palvelustehtävistä, valvonnan järjestämisestä sekä palvelusturvallisuudesta. Hakemukseen liitetään myös siviilipalvelusvelvollisen antama kirjallinen suostumus. Ulkomaan palveluksen aikaisista kustannuksista vastaa kaikilta osin palveluspaikka.

Ulkomaanpalvelus edellyttää aina erityistä työhön tai koulutukseen liittyvää syytä. Siviilipalvelusvelvollinen voidaan sijoittaa vain palveluspaikkana toimivaan organisaatioon.

6. Huumausainetestaus

Siviilipalveluspaikka voi velvoittaa palveluksessa olevan siviilipalvelusvelvollisen esittämään huumausainetestiä koskevan todistuksen, *jos on perusteltua aihetta epäillä*, että siviilipalvelusvelvollinen on

1. huumausaineiden vaikutuksen alaisena palveluksessa tai
2. hänellä on riippuvuus huumausaineista

Edellä todetun lisäksi edellytetään vielä, että

3. testaaminen on välttämätöntä palveluskelpoisuuden selvittämiseksi ja
4. palvelusvelvollinen toimii tehtävissä, jotka edellyttävät erityistä tarkkuutta, luotettavuutta, itsenäistä harkintakykyä tai hyvää reagoitukykyä ja jossa tehtävän suorittaminen voi vaarantaa laissa tarkemmin määritellyjä oikeussuojaintressejä.

Todistus voidaan velvoittaa esittämään myös silloin, jos palvelusvelvollinen hoitaa tehtäviä, joihin pysyväisluonteisesti ja olennaisesti kuuluu ilman muiden henkilöiden läsnäoloa tapahtuvaa alaikäisen kasvatusta, opetusta, hoitoa tai muuta huolenpitoa taikka muuta työskentelyä henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa alaikäisen kanssa.

Jos siviilipalvelusvelvollinen kieltäytyy menemästä testiin tai toimittamasta testatodistusta ja siviilipalveluspaikalla on perusteltu syy epäillä palvelusvelvollisen käyttävän huumausaineita, voidaan palveluskelpoisuus arvioida terveystarkastuksessa. Siviilipalvelusvelvollinen voidaan myös kotiuttaa, jos hän käyttäytyy tavalla, joka vakavasti vaarantaa palvelusturvallisuutta tai työturvallisuutta.

5. Siviilipalvelusvelvollisen työaika, etuudet lomat ja maksuttomat lomamatkat

Siviilipalvelusvelvollisen työajan on oltava vähintään 36 tuntia ja enintään 40 tuntia. Työaikaa voidaan tasata tiettyyn tasoittumisjaksoon, jos palveluspaikalla noudetaan periodiin sidottua työaikaa.

Siviilipalvelusvelvollisille maksettaviin etuuksiin ei ole tulossa korotuksia ensi vuonna.

Siviilipalvelusvelvollisille myönnettävät lomat muuttuvat seuraavasti:

- Henkilökohtaisten lomien määrä on 18 päivää. Lain voimaan tullessa palveluksessa oleviin sovelletaan edelleen 20 päivän lomaoikeutta.
- Kuntoisuuslomien määrä on enintään 20 päivää. Lain voimaan tullessa palveluksessa oleviin sovelletaan uutta kuntoisuuslomien määrää. Jo myönnettyjen kuntoisuuslomien ylittäessä 20 päivää ei uusia kuntoisuuslomia voida enää myöntää. Jo myönnettyt kuntoisuuslomat voidaan pitää normaalisti.

- Isyysvapaan määrä on enintään 12 päivää. Lain voimaan tullessa palveluksessa oleviin sovelletaan uutta isyysvapaan määrää.
- Painavasta henkilökohtaisesta syystä myönnettävän loman enimmäismäärä on 180 päivää. Lomien määrä vastaa aiempaa käytäntöä.

Maksuttomien lomamatkojen lukumäärä Suomessa on 39. Työministeriön asetuksen voimaan tullessa palveluksessa oleviin siviilipalvelusvelvollisiin sovelletaan uutta lomamatkamäärää.

Ulkomaan matkojen osalta matkojen määrät pysyvät ennallaan.

6. Kurinpitomenettely

Kurinpitomenettelyn toteuttaminen keskitetään siviilipalveluskeskukselle. Palvelusrikkomuksen tultua ilmi siviilipalveluspaikan nimetty vastuuhenkilö tekee siviilipalveluskeskukselle kirjallisen palvelusrikkomusilmoituksen, jollei asiaa sen vähäisen merkityksen vuoksi jätetä sillensä tai suullisen huomautuksen varaan.

Palvelusrikkomusilmoitus tehdään työ- ja elinkeinoministeriön lomakkeella (tällä hetkellä valmisteilla) tai vapaamuotoisella ilmoituksella, josta tulee käydä ilmi siviilipalvelusvelvollisen nimi, rikkomuksen teko-aika, -paikka ja -tapa sekä siviilipalvelusvelvollisen valvonnasta vastaavan henkilön nimi- ja yhteystiedot.

Ennen lain voimaantuloa tehtyyn palvelusrikkomukseen sovelletaan menettelyn osalta aiempaa käytäntöä eli palveluspaikka vastaa menettelystä ja kurinpitorangeistuksen antamisesta. Seuraamuksena ei tässä tilanteessa voida käyttää henkilökohtaisten lomien menetystä.

7. Rikosilmoitukset

Lain voimaantulon jälkeen rikosilmoituksen tekemisestä vastaa siviilipalveluskeskus. Jos siviilipalvelusvelvollinen kieltäytyy palveluksesta tai keskeyttää sen taikka rikkoo olennaisesti (tai toistuvasti) palvelusvelvollisuuttaan, palveluspaikka tekee tarvittaessa siviilipalveluskeskukselle palvelusrikkomusilmoituksen. Tässä tapauksessa kysymys ei ole siis kurinpitomenettelystä.

Siviilipalveluksesta kieltäytymisestä tuomittava rangaistus on ehdotonta vankeutta puolet jäljellä olevasta palvelusajasta. Palvelusvelvollisuuden olennaisesti laiminlyönnistä tuomittava rangaistus on enintään puolet jäljellä olevasta palvelusajasta.

